

Af Jørgen Carling

HVORDAN OPSTÅR MIGRATION?

Ambitiøse politiske dokumenter som De Bæredygtige Udviklingsmål eller New York Deklarationen for Flygtninge og Migranter, formuleres som regel i meget generelle vendinger, men kræver handlinger baseret på en bedre forståelse af eksisterende migrationsprocesser. Udviklingsmålene omfatter en opfordring til at skabe 'velordnede, sikre og ansvarlige' migrationsbetingelser (mål 10.7) som en af flere veje til at reducere global ulighed (United Nations General Assembly 2015). New York Deklarationen, vedtaget af FNs Generalforsamling i 2016, støtter ligeledes 'sikker, velordnet og regulær' migration. Deklarationen indeholder derudover specielle henstillinger til at angribe migrations grundlæggende årsager (de såkaldte 'root cases'), få det bedst mulige resultat ud af migration, og forhindre menneskelig lidelse under migration (United Nations General Assembly 2016).

Formålet med denne artikel er at beskrive de mere grundlæggende årsager til international migration, om end i en komprimeret version. Artiklen afholder sig fra at foreslå særlige politiske tiltag, og fokuserer i stedet for på at identificere hvordan migrationsdynamikker og deres udfald kan påvirkes af statslige politikker. Spørgsmålet i titlen – hvordan opstår migration – er velovervejet. Det henviser til igangværende dynamiske processer. Spørger man omvendt 'hvad årsagen til migration er' eller 'hvorfor mennesker migrerer' lægges der op til en statisk liste af årsager og bevæggrunde.¹⁾

Med afsæt i udviklingen i nyere migrationsteori præsenterer artiklen en migrationsmodel der kan appliceres bredt på forskellige kategorier af migranter og flygtninge. Modellen er opbygget af tre trin:

1. *Dannelsen af et ønske om forandring.* Et sådant ønske skabes af folks aktuelle livssituation, deres opfattelser af fremtidsmuligheder, og deres livsforventninger. Ønsker om forandring kan fokusere på personlig sikkerhed, levevilkår, faglige udviklingsmuligheder, eller andre livssfærer.
2. *Kanaliseringsen af et forandringsønske til en migrationsforhåbning.* Mennesker kan reagere på ønsket om en forandring ved at søge en fremtid et andet

The dark Road

Foto: Peter Tomas Petersen

sted. Alternativt kan de søge lokale muligheder, enten for at forandre deres personlige forhold eller ved at bidrage til social forandring. Reaktionen kan være konstruktive (for eksempel ved at søge uddannelse, iværksættervirksomhed eller politisk aktivisme) eller destruktive (for eksempel ved radikaliserende eller voldelig mobilisering).

3. *Udfaldet af migrationsforhåbningen.* Hvorvidt et ønske om at migrere rent faktisk bliver til noget afhænger af muligheder og ressourcer. I nogle tilfælde kan et migrationsønske også resultere i et mislykket migrationsforsøg, at blive fanget i transit, at blive ufrivilligt tilbagesendt, eller ultimativt med døden til følge. Endelig kan der være tale om ufrivillig immobilitet, at ønske at forlade et sted uden at være i stand til det. Sidstnævnte udfald er stort set usynligt, men er potentielt skadeligt for individer og samfund.

Forestillingen om at stoppe eller inddæmme migration ved at bekæmpe de grundlæggende årsager er på mode, men hviler på et forkert grundlag. Modellen illustrerer de potentielle mangler og faldgruber ved et sådant formål. Politiske tiltag burde måske i stedet for søge at nedbringe antallet af mislykkede migrationsforsøg og udbredelsen af ufrivillig immobilitet.

FORESTILLINGEN OM BAGVEDLIGGENDE ÅRSAGER

Ideen om at regulere migration gennem at angribe dens bagvedliggende årsager blev en del af Europæisk politik i 1980'erne og voksede i politisk popularitet i 1990'erne (Castles & Van Hear 2011). Fra omkring 2000 blev doktrinen forankret i europæisk politisk tænkning om migration og udvikling (Crush 2015: 42). Der har til dels været tale om en hvilende idé, som imidlertid kom kraftigt ind på scenen med etableringen af den Afrikanske Nød-trustfond i 2015.

Forestillingen om at standse migration ved at angribe dens 'bagvedliggende årsager' har sin oprindelse i debatten om konflikt-dreven fordrivelse (Castles & Van Hear 2011). Her har forsøg på at tackle sådanne årsager været rettet mod humani-

tære indsatser for at forhindre vold, bekæmpe overgreb må menneskerettighederne, og bidrage til fredsskabelse. Denne forebyggende logik er blevet overført til økonomisk motiveret migration, hvor det er blevet en udbredt antagelse at migration kan standses ved at bekæmpe fattigdom og skabe jobs. Siden 1990'erne er forestillinger om konflikt-dreven og økonomisk migration flydt mere og mere sammen i takt med at regeringer og internationale organisationer er begyndt at anerkende migrationsbevægelser og motivationers blandede karakter.

'Root case' tilgangen synes intuitivt velkommen, men er faktisk analytisk set svag og politisk problematisk. Forskere har vist at socioøkonomisk udvikling i fattige lande faktisk øger snarere end reducerer migration (Carling & Talleraas 2016, Clemens 2014, de Haas 2007). Derfor er ideen om fattigdoms-drevet migration vildledende, også selvom nogen migranter føler sig tvunget til at migrere på grund af fattigdom. Det er lettere at etablere en direkte sammenhæng mellem væbnet konflikt, undertrykkelse, samfundsmæssig opløsning og migration. Men det er selvfølgelig ikke sådan konflikt-dreven migration bør forstås, hverken politisk eller moralsk, af det internationale samfund. Menneskelig lidelse skal adresseres af humanitære årsager, ikke fordi det potentielt leder til større mobilitet.

skabelsen af en migrationsforhåbning og, for det andet, muligheden for at realisere denne forhåbning (Carling 2002, Carling & Schewel 2017, de Haas 2014, Docquier et al. 2014).

Modellen kan bruges på alle typer af migration, inklusive flygtningebevægelser. Hvor flygtningekategorien udgør en særlig legal kategori, er den analytiske forskel fra andre typer af migranter ikke altid klar. Der er stor variation i forholdet mellem ønsker og begrænsninger blandt migranter, og denne variation passer ofte dårligt til legale klassifikationer.

Som vist i figur 1, så skal årsagen til migration findes i de statslige, samfundsmæssige og individuelle forhold der ligger bagved forandringsønsket, som igen afføder migrationsforhåbninger. Et ønske om forandring betyder en erkendelse af, at det er nødvendigt at handle for at ændre ens livsbane, være det sig for at sikre overlevelse, undslippe undertrykkelse, kunne finansiere sine børns uddannelse, opnå egne professionelle ambitioner, eller andre grunde. På tværs af disse forskellige forhold er det vigtigt at der er en forskel mellem den aktuelle og den ønskede fremtidige situation.

Effekten af de nuværende forhold interagerer med udsigterne til forbedring. Det er ofte ikke bundløs fattigdom, der gør folk til migranter, men snarere oplevelsen af stagnation, at det er umuligt at gøre

noget ved det (Frederiksen 2013, Hernandez-Carriero & Carling 2012, Mains 2007, 2011). Hvis der er håb om at tingene bliver bedre, kan vanskeligheder være lettere at udholde. Appadurai (2004) påpeger at menneskers evne til at forestille sig, og stræbe mod, en bedre fremtid ikke er en selvfølge, men et vigtigt ele-

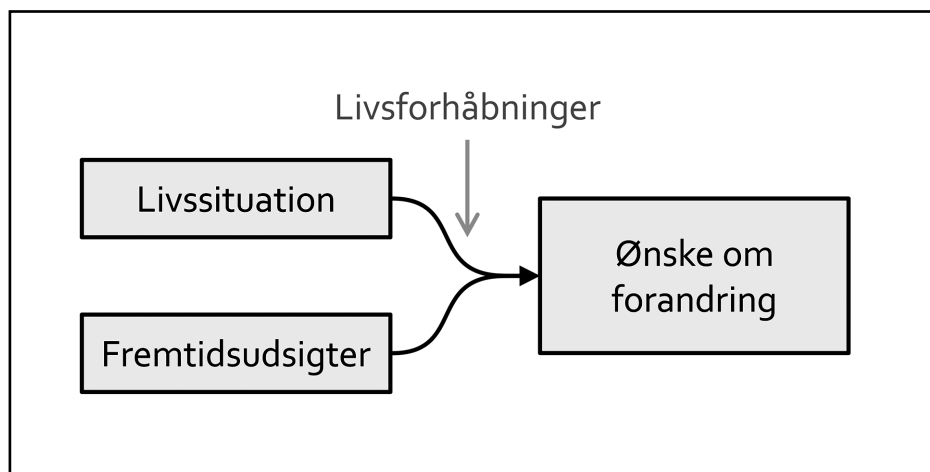

Fig. 1. Model over migrationskabende mekanismer

ET ØNSKE OM FORANDRING

Figur 1 viser en migrationsmodel der gør det af med forestillingen om grundlæggende årsager'. Figuren afspejler nyere tilgange indenfor migrationsteori der forstår migration som et resultat af, for det første,

ment i udviklingsprocessen. Hvorvidt visse betingelser og udsigter skaber et ønske om forandring, afhænger også af folks livsforventninger. For eksempel har det betydning, i hvilket omfang fattige mennesker kan forestille sig og aktivt søge et bedre liv.

Hvis et land oplever hurtig men ujævn vækst, kan forholdene ikke ændre sig meget for de fleste fattige, og mulighederne for forbedring kan synes ringe. Omvendt kan menneskers livsforventninger stige som reaktion på andre menneskers synlige rigdom.

MIGRATIONSFORHÅBNINGER

Mennesker der ønsker forandring kan søge det på forskellige måder, individuelt eller kollektivt. Nogen udvikler migrationsforhåbninger. Dette udtryk er almindeligt anvendt til at beskrive præferencer eller ønsker om migration, uanset konteksten og ønskets uopsættelighed (Carling og Schewel 2017). Civile befolkningsgrupper truet af konflikt, arbejdsløshedstruede universitetsstuderende, og landmænd påvirket af miljøforringelse, kan eksempelvis alle nå frem til den konklusion, at deres bedste mulighed er at tage afsted. De har alle migrationsforhåbninger, som er det første skridt i retning af faktisk at migrere.

Begrebet om migrationsforhåbninger kan synes i direkte modsætning til forestillinger om tvungen migration. Men er det rigtigt at fordrevne mennesker ikke ønsker at flytte sig? Mange gør faktisk, i den forstand at de har overvejet alternativer og fundet at flugt er den bedste overlevelsesstrategi. Denne pointe bliver tydeligere ved at tage de mange, der er nået til samme konklusion uden at have ressourcerne til at kunne flygte, i betragtning (Black og Collyer 2014, Carling 2002, Lubkemann 2008b). Faktisk er brugen af begreber som flygtninge- og tvungen migration stadig mindre udbredt og erstattes af andre begreber, såsom 'krigstidsmigration' (Lubkemann 2008a) eller 'overlevelsesmigration' (Betts 2013), der begge er tættere på de dynamikker der er i spil.

Når mennesker udvikler et ønske om forandring i deres liv, er det at ville migrere kun én af flere mulige løsninger. Som det fremgår af figur 2, er der andre veje til forandring. De forskellige mulige alternativer afhænger af kontekst. Eksempelvis vil indbyggere i et land med et diktatorisk regime kunne forsøge at flygte, men de vil også kunne kæmpe for politisk forandring eller beskytte sig selv ved at skabe alliancer til det siddende regime. Versioner af disse tre muligheder – begrebsmæssigt kendt som 'exit', 'voice' og 'loyalty' (Hirschman 1970) – gælder ofte.

En anden situation, der ofte leder til migration (eller andre reaktioner) er når overgangen til uafhængig voksenstatus blokeres. Heraf følgende frustrationer handler ikke alene om fattigdom, men lige så meget om sociale og politiske strukturer der marginaliserer unge mennesker. Migration er en mulig udvej, en anden mulighed er at tilslutte sig oprørs eller selvorganiserede forsvarsgrupper (Vigh 2006). Med andre ord er de grundlæggende årsager til migration også årsag til andre sociale fænomener.

Ønsket om forandring kan være en positiv social kraft. Det er let at forestille sig at de frustrationer og energier, der får nogen til at migrere, får andre til at søge uddannelse eller vende sig mod iværksætteri. Det kræver imidlertid

at de rette betingelser er til stede. Der skal for eksempel være adgang til uddannelse der har en reel betydning for jobmuligheder, ligesom virksomhedsmiljøet skal være befordrende for små-virksomheder.

Hvor mennesker retter deres forandringsønsker hen afhænger af ønskets relative tiltrækningskraft og muligheden for at gennemføre det. Selv når migration er forbundet med høj risiko kan det fremstå som et bedre alternativ end andre alternativer. Omvendt, når muligheden for migration er blokeret, er det let at forestille sig at tiltrækningskraften til andre alternativer, som for eksempel at

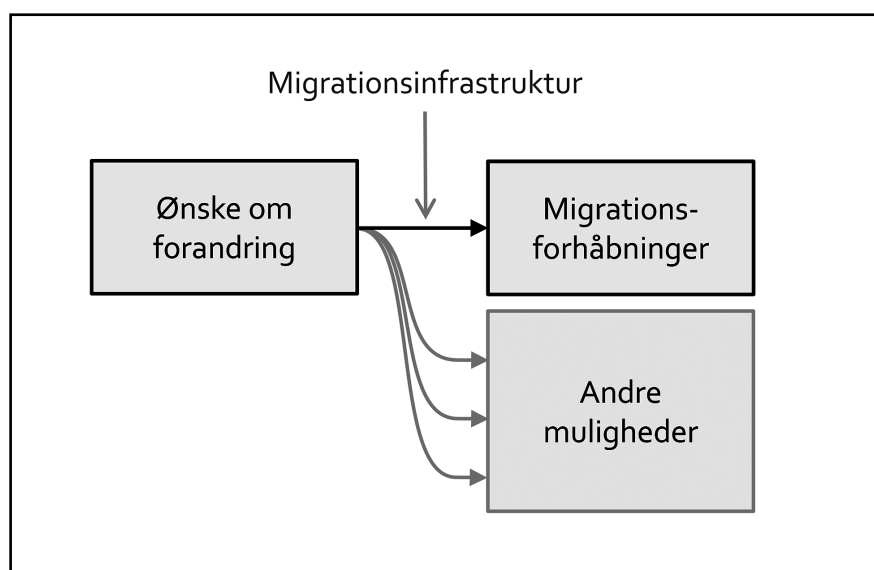

Fig. 2. Model over migrationsskabende mekanismer og migrationsforhåbninger

tilslutte sig voldelige bevægelser, er større (Ware 2005).

Migration optræder ikke nødvendigvis som en mulighed i menneskers forestillingsverden. Men hvis andre i lokalsamfundet begynder at drage afsted, kommer det sandsynligvis til det. Sociale netværk til migranter er måske det bedste parameter til at forudsige fremtidige migrationsønsker (Cohen & Sirkeci 2011, Faist 2000, McKenzie & Rappaport 2007). Sociale netværk er et aspekt af migrationsinfrastrukturen, et begreb der for nylig er introduceret i migrationsteorien. Som det fremgår af Figur 2, spiller migrationsinfrastrukturen en afgørende rolle for hvorvidt folks ønsker om forandring leder til en migrationsforhåbning.

Migrationsinfrastrukturen består af forskellige menneskelige og ikke-menneskelige elementer der muliggør og former migration (Xiang & Lindquist 2014). Den kan opdeles i fire dimensioner: den kommercielle (dokument-pushere og menneskesmuglere), den regulerende (statsapparater og procedurer), den teknologiske (kommunikation og transport), og den sociale (migrant-netværk). Det er vigtigt at holde sig for øje, at migrationsinfrastruktur spiller to forskellige roller. For det første har den indflydelse på om folk ser migration som en mulighed og udvikler en migrationsforhåbning. For det andet har den indflydelse på hvorvidt sådanne forhåbninger realiseres.

FAKTISK MIGRATION

Som Figur 3 illustrerer, er migrationsforhåbningen skridtet før faktisk migration. Og et afgørende skridt. Survey data fra Gallup World Poll peger på at om-

kring 14 procent af verdens befolkning kunne tænke sig at migrere til et andet land (Esipova & Ray 2009, Esipova et al. 2011). Det er en meget højere procentdel, end de tre procent der faktisk har gjort det. Der er stor variation i andelen af mennesker der ønsker at migrere i forskellige regioner og lande i verden. Vestafrika kommer ind på førstepladsen med 39 procent. Andre regioner med høje migrationsønsker er resten af Afrika syd for Sahara (29 procent), ikke-OECD europæiske lande (24 procent), Nordafrika (24 procent) og Syd og Centralamerika (21 procent) (OECD 2015).

At ønske at migrere er ikke ensbetydende med, at man faktisk gør det. Både Gallups World Poll og andre undersøgelser har derfor spurgt ind til konkrete planer og forberedelser (Laczko et al. 2017, OECD 2015). I Vestafrika planlægger 5 procent at tage af sted indenfor de næste 12 måneder, og 2 procent er allerede i gang med forberedelserne. Det er altså langt færre end de 39 procent der har udtrykt et ønske om at migrere, men tallene repræsenterer stadig et stort antal mennesker (henholdsvis 20 og 6 millioner).

Der er tre mulige udfald for mennesker med migrationsforhåbninger. For det første kan de lede til succesfuld migration. Succes skal i denne forbindelse ikke forstås som et vellykket migrationsprojekt, blot at personen når frem til sin destination. Muligheden for at ændre migrationsforhåbninger til faktisk migration afhænger af migrationsregulering, adgang til information, sociale netværk og andre dimensioner i migrationsinfrastrukturen.

Det andet mulige resultat af migrationsforhåbning-

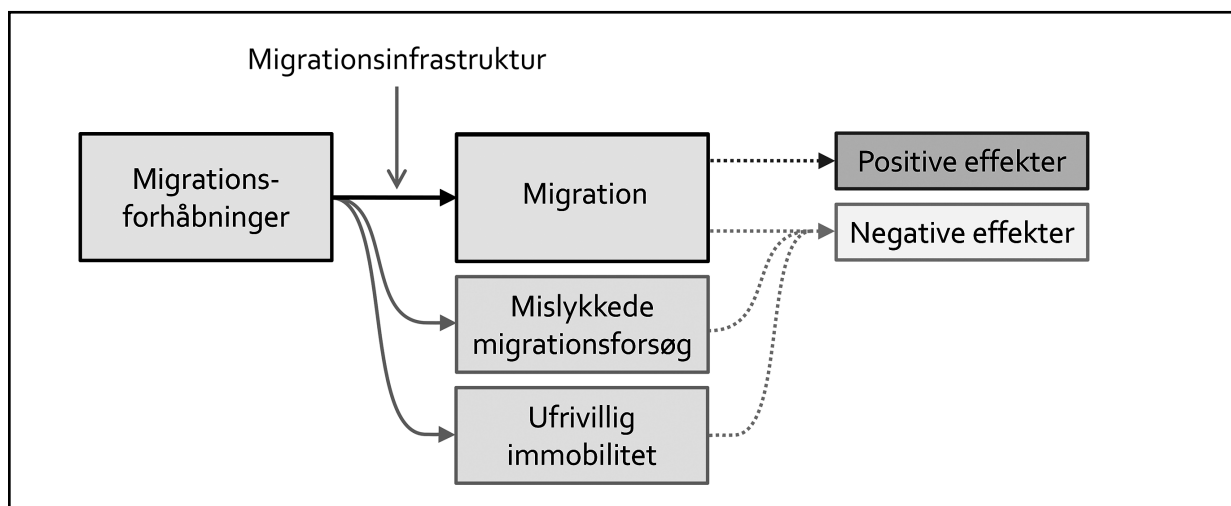
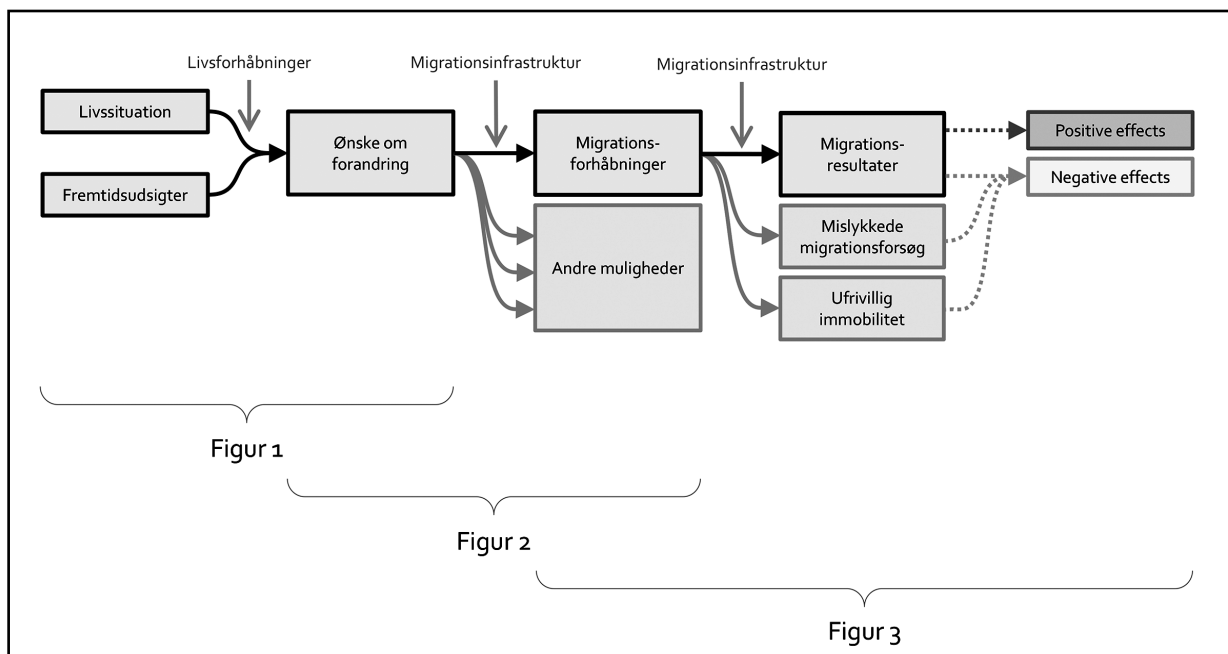

Fig. 3. Model over migrationsskabende mekanismer og faktiske resultater

Oversigtsark over alle tre figurer

gen er mislykkede migrationsforsøg. Den mest ekstreme, men ikke ualmindelige, form for mislykket migration er døden. Flere tusind mennesker dør hvert år i forsøg på at migrere (Global Data Analysis Centre 2016). Mange andre bliver anholdt og sendt retur kort efter ankomsten. Og atter andre 'siddet fast undervejs'. Mange afrikanske er eksempelvis fanget i Nordafrika uden økonomisk mulighed for at gennemføre resten af rejsen. Mislykkede migrationsforsøg er en alvorlig byrde for migranternes familier og lokalsamfund i hjemlandene.

Den tredje form for resultat forekommer når migrationsforhåbninger imødegås allerede i hjemlandet og migranten ikke kommer afsted. I de tilfælde kan man tale om ufrivillig immobilitet (Carling 2002). Dette udfald er stort set usynligt, men ikke desto mindre et udfald med store konsekvenser. Når mennesker har investeret deres fremtidsforhåbninger i migration, er de mindre tilbøjelige til at investere i lokale livsmuligheder og relevante kvalifikationer. Selv i samfund, hvor (andres) migration har ført til signifikante forbedringer, kan ufrivillig immobilitet dræne ressourcer væk fra udviklingsprocesser. I de tilfælde, hvor der er tale om humanitære kriser, kan ufrivillig immobilitet forværre problemerne og medvirke til at øge dødstallet (Black & Collyer 2014).

KONKLUSIONER

Den politiske dagsorden der fokuserer på at bekæmpe de bagvedliggende årsager til migration opfatter migration som problematisk. Rækken af mekanismer præsenteret i Figur 1-2 implicerer, at der er flere mulige strategier for at reagere på denne opfattelse. Men det er mindst lige så vigtigt at stille spørgsmål til, hvad formålet så skulle være.

De forskellige strategier har forskellige implikationer for individuelle mennesker og for udviklingen i deres oprindelsessamfund. Når migration begrænses på gængs vis – gennem restriktive migrationspolitikker – er en mulig følgevirkning ufrivillig immobilitet. Det kan også føre til at mennesker omdirigerer deres ønske om forandring til andre potentielt ødelæggende reaktioner med negativ konsekvens for udviklingsprocesser.

Hvis politisk intervention rettes mod tidligere stadier i kæden – det vil sige mod den venstre del af figurerne 1-3 – er det sandsynligt at folk vil ønske at blive hvor de er, ikke fordi de er nødt til det, og ikke fordi de er afskåret fra at migrere. Potentialet i denne strategi ligger ikke alene i jobskabelse, forbedring af levevilkår og eliminering af undertrykkelse og voldelig konflikt, men også i at pleje og styrke grundlaget for håb. Udsigt til social mobilitet og social forandring er afgørende. Eksempelvis handler adgang til uddannelse også om at det skal kunne betale sig at uddanne sig.

Derfor bør politiske tiltag rettet mod at bekæmpe de grundlæggende årsager til migration ikke fokusere på at forhindre mobilitet, men snarere på at reducere 1) antallet af

mislykkede migrationsforsøg, og 2) udbredelsen af ufri-villig immobilitet. De negative konsekvenser er teoretisk set plausible, men endnu ikke veludforskede.

Mislykkede migrationsforsøg kan muligvis begrænses via kommunikationsaktiviteter. Men aktuelle oplysningskampagner lider af et misforhold mellem den officielle besked og de oplysninger potentielle migranter har adgang til via deres sociale netværk (se f.eks. Alpes & Sørensen 2015, Schans & Optekamp 2016).

Ufrivillig immobilitet kan reduceres både ved at forøge muligheden for migration og ved at nedbringe ønske om at migrere. Sidstnævnte handler primært om at få (gen)etableret troen på fremtiden lokalt. Dette er et knapt så synligt, men ikke desto mindre ekstremt vigtigt politisk formål, der ikke fremgår klart i de Bæredygtige Udviklingsmål.

Endelig bør udviklingssamarbejdet generelt ikke orienteres mod at tjene migrationsregulerende formål. Ikke alene vil udviklingseffekten blive mindre, men sandsynligheden for at en sådan politisk drejning vil medføre en bedre migrationsregulering er ringe.

En lignende version af artiklen er tidligere udgivet af International Organisation for Migration (2017) under titlen "How does migration arise?"

Teksten er oversat fra engelsk til dansk af Ninna Nyberg Sørensen.

Jørgen Carling, PhD, er geograf og forskningsprofessor ved Fredsforskningsinstituttet i Oslo, PRIO.

LITTERATUR:

- Alpes, M.J. & Sørensen, N.N. (2015) *Migration risk warning campaigns are based on wrong assumptions*. DIIS Policy Brief. Copenhagen: Danish Institute for International Studies.
- Appadurai, A. (2004) 'The Capacity to Aspire: Culture and the Terms of Recognition.' i Rao, V. and Walton, M. (eds) *Culture and Public Action*. Stanford: Stanford University Press, 59-84.
- Betts, A. (2013) *Survival Migration. Failed Governance and the Crisis of Displacement*. Ithaca: Cornell University Press.
- Black, R. & Collyer, M. (2014) "'Trapped' populations: Limits on mobility at times of crisis." i Martin, S.F., Weerasinghe, S. & Taylor, A. (eds) *Humanitarian Crises and Migration: Causes, Consequences and Responses*. Abingdon: Routledge, 287-305.
- Carling, J. (2002) 'Migration in the age of involuntary immobility: Theoretical reflections and Cape Verdean experiences.' *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 28(1):5-42.
- Carling, J. & Schewel, K. (2017) 'Revisiting aspiration and ability in international migration.' *Journal of Ethnic and Migration Studies*, DOI:10.1080/1369183x.1384146.
- Carling, J. & Talleraas, C. (2016) *Root Causes and Drivers of Migration*. PRIO Paper. Oslo: Peace Research Institute Oslo.
- Castles, S. & Van Hear, N. (2011) 'Root causes.' i Betts, A. (ed.) *Global Migration Governance*. Oxford: Oxford University Press, 287-306.
- Clemens, M. (2014) *Does development reduce migration?* Working Paper, 359. Washington, DC: Center for Global Development.
- Cohen, J.H. & Sirkeci, I. (2011) *Cultures of migration. The global nature of contemporary mobility*. Austin: University of Texas Press.
- Crush, J. (2015) 'The EU-ACP migration and development relationship.' *Migration and Development*, 4(1):39-54.
- de Haas, H. (2007) 'Turning the Tide? Why Development Will Not Stop Migration.' *Development and Change*, 38(5):819-841.
- de Haas, H. (2014) *Migration Theory: Quo Vadis?* Working Paper, 100. Oxford: International Migration Institute, University of Oxford.
- Docquier, F., Peri, G. & Ruysen, I. (2014) 'The cross-country determinants of potential and actual migration.' *International Migration Review*, 48(s1):S37-S99.
- Esipova, N. & Ray, J. (2009) *700 Million Worldwide Desire to Migrate Permanently*. Gallup News Brief. Princeton, NJ: Gallup.
- Esipova, N., Ray, J. & Srinivasan, R. (2011) *The World's Potential Migrants. Who They Are, Where They Want to Go, and Why It Matters*. Washington, DC: Gallup.
- Faist, T. (2000) 'Transnationalization in international migration: implications for the study of citizenship and culture.' *Ethnic and Racial Studies*, 23(2):189-222.
- Frederiksen, M.D. (2013) *Young men, time, and boredom in the Republic of Georgia*: Temple University Press Philadelphia, PA.
- Global Migration Data Analysis Centre (2016) *Global Migration Trends 2015 Factsheet*. Berlin: GMDAC.
- Hernandez-Carretero, M. & Carling, J. (2012) 'Beyond "Kamikaze Migrants": Risk Taking in West African Boat Migration to Europe.' *Human Organization*, 71(4):407-416.
- Hirschman, A.O. (1970) *Exit, Voice, and Loyalty: Responses to Decline in Firms, Organizations, and States*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Laczko, F., Tjaden, J. & Auer, D. (2017) *Measuring Global Migration Potential, 2010-2015*. Data Briefing Series, 9. Berlin: IOM Global Migration Data Analysis Centre.
- Lubkemann, S.C. (2008a) *Culture in chaos. An anthropology of the social condition in war*. Chicago: University of Chicago Press.
- Lubkemann, S.C. (2008b) 'Involuntary Immobility: On a Theoretical Invisiblity in Forced Migration Studies.' *Journal of Refugee Studies*, 21(4):454-475.
- Mains, D. (2007) 'Neoliberal times: Progress, boredom, and shame among young men in urban Ethiopia.' *American Ethnologist*, 34(4):659-673.
- Mains, D. (2011) *Hope Is Cut : Youth, Unemployment, and the Future in Urban Ethiopia*. Philadelphia: Temple University Press.
- McKenzie, D. & Rapoport, H. (2007) 'Network effects and the dynamics of migration and inequality: Theory and evidence from Mexico.' *Journal of Development Economics*, 84(1):1-24.
- OECD (2015) *Connecting with Emigrants. A Global Profile of Diasporas 2015*. Paris: OECD Publishing.
- Schans, D. & Optekamp, C. (2016) *Raising awareness, changing behavior? Combatting irregular migration through information campaigns*. Cahier, 2016-11. The Hague: Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC), Ministerie van Veiligheid en Justitie.
- United Nations General Assembly (2015) *Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development Resolution, 70/1*. New York: United Nations.
- United Nations General Assembly (2016) *New York Declaration for Refugees and Migrants (Resolution 71/1)*. New York: United Nations.
- Vigh, H. (2006) *Navigating terrains of war: Youth and soldiering in Guinea-Bissau*. New York: Berghahn Books.
- Ware, H. (2005) 'Demography, migration and conflict in the Pacific.' *Journal of Peace Research*, 42(4):435-454.
- Xiang, B. & Lindquist, J. (2014) 'Migration Infrastructure.' *International Migration Review*, 48:S122-S148.

NOTE:

1. Dele af denne tekst er en revideret version af Carling og Talleraas (2016). Jeg skylder deltagerne i International Organisation for Migrations møde blandt ledende migrationsforskere 'Ideas to inform international cooperation on safe, orderly and regular migration', Geneve 28-29 september 2017, tak for kommentarer.